

БУЛЛИНГКЕ ТАП БОЛҒАН БАЛАҒА ҚАЛАЙ КӨМЕКТЕСУГЕ БОЛАДЫ?

ЖАНЖАЛ КЕЗІНДЕГІ 5 ТИІМДІ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ СТРАТЕГИЯСЫ

Екі бірдей саусақ ізі болмайтыны сияқты, бірдей адамдар мүлдем болмайды.

Әр адам өзінше ойлайды, басқалардан ерекшеленуі мүмкін белгілі бір дүниетанымға ие. Шындығында, бұл жанжалдың негізгі себептері. Көптеген адамдар әртүрлі мінез-құлық стратегияларын таңдауға және жанжалдарды тиімдірек шешуге болатынын білмей, барлық жағдайларда бірдей әрекет етеді.

Бәсекелестік

Өз мүддесін басқаның мүддесінен қорғауды білдіретін стратегия.

Бұл адам өзінікі дұрыс екеніне сенімді болуы және дауды жалғыз өзі жеңгісі келеді дегенді білдіреді.

Бәсекелестік жағдайында адамның қабылдайтын негізгі әрекеттері:

- қарсыластың мінез-құлқын қатаң бақылау;
- қысым;
- айла-амалдар;
- арандатушылық пен манипуляция;
- конструктивті диалогқа кіруден бас тарту.

Бұл әдістің артықшылықтарына қарағанда кемшіліктері көп, егер сіз қарым-қатынасты сақтағыңыз келсе, бұл әдіс мүлдем жарамайды.

БУЛЛИНГКЕ ТАП БОЛҒАН БАЛАҒА ҚАЛАЙ КӨМЕКТЕСУГЕ БОЛАДЫ?

Бейімделу

Дауласушының позициясын сөзсіз қабылдаумен сипатталатын бәсекелестік стратегиясына толық қарама-қайшылық.

Адам жанжал жағдайын болдырмау үшін өзінің қажеттіліктерін, эмоциялары мен тілектерін артқа қояды. Бұны әдетте өзін-өзі бағалауы төмен және өз ұстанымын қорғай алмайтын адамдар жасайды. Олар келесі әрекеттермен сипатталады:

- жанжалдасушы тараптың талаптарымен келісу;
- шағымдардың болмауы;
- жағымпаздықтың көрінісі.

Бұл тактика сіз үшін қақтығыс тақырыбы ерекше маңызды болмағанда және конструктивті қарым-қатынасты сақтағыңыз келетін жағдайларда қолданылуы мүмкін.

БУЛЛИНГКЕ ТАП БОЛҒАН БАЛАҒА ҚАЛАЙ КӨМЕКТЕСУГЕ БОЛАДЫ?

Алдын алу

Адам жанжалдан аулақ болуға және маңызды шешімді кейінге қалдыруға тырысады.

Ол қақтығыс жағдайына қызығушылық танытпаумен қатар, қарсыласының ұстанымына да мән бермейді. Бұл – адамның әдейі кетіп қалуы, қарым-қатынастан бас тартуы, қақтығыстың маңыздылығын жоққа шығаруы, проблеманы шешу процесін әдейі баяулатуы, эмоциялық реакцияларды басуы. Мұндай стратегия тек бір жағдайда ғана пайдалы болуы мүмкін – егер сіз қарсыласпен қарым-қатынасты жалғастыруды жоспарламасаңыз.

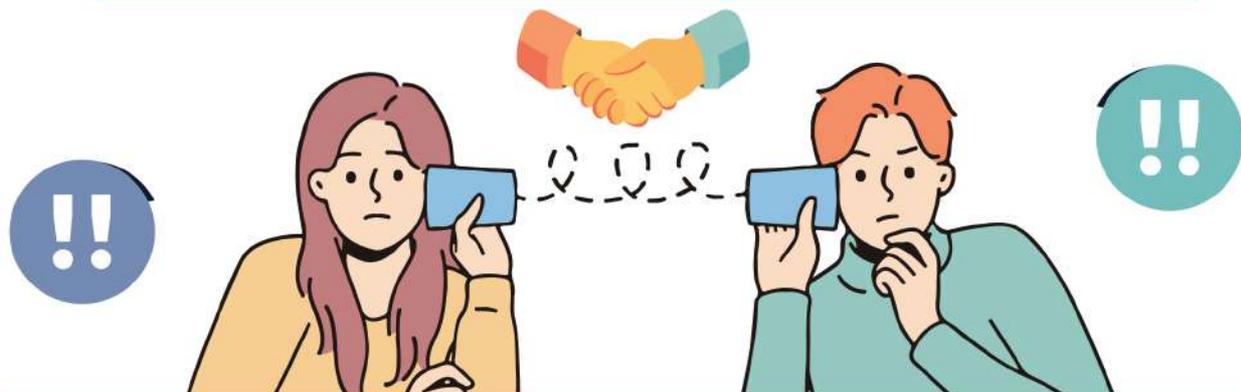
Ымыра

Екі тараптың да мүдделерін ішінара қанағаттандыратын тактика.

Адам позицияны теңестіруге тырысады, қарама-қарсы нұсқаларды ұсынады, өзара тиімді шешім табуға ұмтылады.

Мұндай тактика даудың екі қатысушысына да әділ, бірақ түпкілікті емес. Нәтижесінде қайшылықтың түп-тамырына оралып, оңтайлы шешімді табу керек.

БУЛЛИНГКЕ ТАП БОЛҒАН БАЛАҒА ҚАЛАЙ КӨМЕКТЕСУГЕ БОЛАДЫ?

Ынтымақтастық

Қақтығыс субъектісі жағдайды өзінің және қарсыласының қажеттіліктерін толық қанағаттандыратындай етіп шешуге ұмтылады, яғни барлығына тиімді болатын шешім табу.

Бұл тактика қақтығыс тақырыбын талдау, ортақ пайда табу мақсатында қатысушылардың ресурстарын есептеу және әңгімелесушінің позициясын мұқият тыңдаумен сипатталады.

Бұл стратегияның артықшылығынан басқа ештеңесі жоқ:

- жанжалды бейбіт жолмен шешуге мүмкіндік береді;
- сенімге, өзара сыйластыққа және тиімді өзара әрекеттесуге негізделген ұзақ мерзімді тұлғааралық қарым-қатынастарды құруға көмектеседі;
- жанжалдың барлық тараптарын қанағаттандыратын және олардың мүдделеріне жауап беретін өзара тиімді шешім қабылдауға мүмкіндік береді.

Бірақ барлық қақтығыстарда әр қатысушының тілектері мен мүдделері толық қанағаттандырыла алмайды – мұндай жағдайда ынтымақтастық принципі жағдайды тек қиындатады.

Назар аударыңыз!

Барлық қабылданған шараларға қарамастан, буллинг жалғасып,
баланың денсаулығы мен қауіпсіздігіне қауіп төндірсе,
құқық қорғау органдарына хабарласу қажет.

Ең бастысы – балаға көмектесу және оны проблемамен жалғыз қалдырмау!